

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

Т.В. Хом'як

.. 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

НАВЧАЛЬНА: ФОЛЬКЛОРНА

підготовки бакалавра

03 Гуманітарні науки

спеціальності 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 : українська мова та література

2019 рік

РОЗРОБЛЕНО кафедрою української літератури

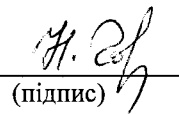
РОЗРОБНИК: **Павленко І.Я.** д.філол.н., професор

ОБГОВОРЕНО ТА РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАТВЕРДЖЕННЯ

кафедрою української літератури

Протокол № 1 від “21” серпня 2019 р.

Завідувач кафедри української літератури

(підпис)

Н. В. Горбач
(ПІБ)

Схвалено науково-методичною радою факультету *філологічного*

Протокол № 1 від “21” серпня 2019 р.

Голова НМР факультету філологічного

(підпис)

І.І. Ільченко
(ПІБ)

1. Вступ

Ступінь вищої освіти, спеціальність, освітня програма	Кількість кредитів	денна форма навчання	заочна форма навчання
Ступінь вищої освіти: <i>бакалавр</i> Спеціальність: <i>035.01 Українська мова та література</i> Освітня програма: <i>Українська мова та література</i>	3	Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр:	
		2	
		Вид контролю:	
		диф. залік	диф. залік

2. Мета та завдання навчальної практики

Мета практики: збирання та систематизація регіонального фольклору, закріплення та практичне застосування теоретичних знань, отриманих в теоретичних курсах з різних дисциплін філологічного циклу, насамперед “Усна народна творчість”, розвиток комунікативних навичок студентів.

Метою зумовлені завдання практики:

- з’ясувати час та характер заселення місцевості, у якій проводиться запис, характер міграції населення;
- виявити основні регіональні типи первинно завезеної фольклорної традиції та характер її подальшої трансформації;
- зафіксувати фольклорні твори у живому побутуванні, опитавши 15-20 носіїв різного віку;
- знайти найбільш талановитих та відомих у цій місцевості носіїв фольклорної традиції та зафіксувати їх фольклорний репертуар;
- проаналізувати характер та основні локальні форми трансмісії фольклорної традиції;
- проаналізувати характер поширення постфольклорних явищ (якщо такі виявляться у досліджуваному локусі).

В процесі проведення практики студент повинен знати:

- теорію фольклору;
- основні фольклорні жанри, їх жанроутворюючі ознаки та поетику;
- основні ознаки фольклорних, пост фольклорних та фольклоризованих творів;
- історію формування регіонального фольклорного матеріалу.

Під час фольклорної практики студенти повинні отримати та розвинути навички та вміння:

- самостійно отримувати фольклорну інформацію, спілкуватися із носіями фольклору;
- фіксувати фольклорні тексти згідно науковими вимогами до фольклорного запису;
- користуватися аудіо-візуальними засобами запису фольклорних текстів “з голосу”;

- вести щоденник польових записів;
- самостійно систематизувати та класифікувати фольклорні тести.

3. Засвоєння курсу передбачає набуття компетенцій:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- здатність вчитися, вдосконалювати власне навчання і виконання, з високим рівнем автономності;
- здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію;
- навички обдумування;
- прийняття рішень на основі ціннісних світоглядних орієнтирів;
- здатність аналізувати, синтезувати, оцінювати, щоб виявляти проблеми і виробляти рішення;
- цінування різноманіття та мультикультурності;
- навички роботи з інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, передусім – за допомогою цифрових технологій);
- критичне осмислення основних світоглядних теорій і принципів у навчанні та професійній діяльності;
- уміння організувати комунікацію учнів і вихованців;
- уміння створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту.

4. Зміст практики

У процесі фольклорної практики закріплюються та поглиблюються теоретичні знання, отримані не тільки під час вивчення курсу «Російська усна народна творчість», але й первинної філологічної підготовки, актуалізуються знання з історії України, історії української культури та народознавства.

1. Ознайомлення з методикою збирання та систематизації фольклорного матеріалу.

Основні напрямки польової роботи:

- Традиційний фольклор дорослих і дітей в місті і в селі. Це напрямок роботи передбачає виявлення носіїв різних жанрів обрядового фольклору та пост фольклорних текстів і подальшого інтерв'ювання їх за спеціальними програмами і опитувачами.
 - Фольклорні форми (традиційні та нові) в культурі малих соціальних груп (дитячих, підліткових, молодіжних, дорослих, змішаних; стабільних і віртуальних).
 - Нові фольклорні форми і жанри в культурному житті дорослих і дітей сьогодні.
- #### 2. Ознайомлення з місцем проведення практики; робота над історичною довідкою.
- #### 3. Проведення польових записів. Польова робота включає такі основні моменти:
- Ознайомлення з історією, говіркою, економікою і культурою населеного пункту.
 - Виявлення умов побутування фольклору, знайомство з кращими виконавцями казок, пісень, частівок, і ін. жанрів.
 - Складання карти-схеми населеного пункту, на якій зазначаються цікаві об'єкти: рудники, пагорби, яри, гаї, кладовища, занедбані споруди, об'єкти сакральної топографії (церкви, каплиці, хрести, джерела, каміння тощо) та ін.
 - Проведення записів фольклорних творів: знайомство з інформантами; запис відомостей про них; аудіо-та відеозапис фольклорних творів.
 - Розшифровка польових записів. Головна вимога – абсолютна точність запису: не допускаються пропуски, зміни, доповнення тексту; повинні бути відображені всі особливості діалекту.

4. Оформлення щоденника польових записів. Формою звіту про проведення фольклорної практики є щоденник польових записів. Висновки дослідницької роботи повинні мати такі складові:

- Які фольклорні жанри на досліджуваній території (у локусі проведення фольклорної практики) продуктивні, а які – ні, довести матеріалами практики та висловлюваннями тих, від кого проводилися записи;
- Чи збереглися на досліджуваній території традиційні обряди (календарні, родинні) та супровідний фольклор. Форма їх побутування (автентична, ігрова);
- Як побутує на досліджуваних теренах казка, охарактеризувати основні форми її трансмісії;
- Охарактеризувати способи побутування та трансмісії постфольклорної прози, основні тематичні групи легенд, переказів, усних оповідань, бувальщин. Відзначити місцеві мотиви та персонажів;
- Чи побутують у досліджуваному локусі історичні пісні. Які та чому збереглися. Хто їх виконує. Як вони пов'язані з місцевою/регіональною історією;
- Ким, коли і як виконуються паремії. Паремії якої тематики поширені і в яких вікових групах;
- Коли, ким і які ліричні пісні виконуються. Чи виконує їх молодь. Наскільки поширені пісні літературного походження;
- В яких ситуаціях, ким і коли виконуються частівки;
- Наскільки поширені ост фольклорно явища. Які тематичні групи анекдоту поширені. Як транслуються;
- Люди яких вікових категорій є основними носіями фольклорної традиції та ост фольклорного репертуару;
- Які форми трансмісії фольклорного матеріалу характерні для досліджуваної території;
- Який вплив мають книжки, шкільні програми, засоби масової інформації та аудіовізуальні засоби трансмісії фольклору на характер формування фольклорного репертуару у даній місцевості; охарактеризувати характер впливу та навести приклади із посиланням на інформацію носіїв та конкретні записи;
- Чи спостерігається взаємна рецепція фольклорного репертуару або окремих елементів поезики в місцях спільного проживання представників різних етносів. Охарактеризувати способи рецепції та навести конкретні приклади.

Практичне значення польової фольклористичної практики студентів спрямована на практичне значення: розвиток комунікативних здібностей та навичок спілкування з людьми різного віку, вмінь вибудовувати бесіду та здобувати необхідну інформацію, що необхідно для майбутнього вчителя; розвиток навичок транскрибування тексту – обов'язкова складова лінгвістичної підготовки; формування навичок класифікації та аналізу фольклорних текстів – необхідний компонент літературознавчої підготовки; розвиток навичок роботи з технічними засобами – формування методичної компетентності майбутніх педагогів.

Наукове значення: накопичення регіонального фольклорного матеріалу, що може слугувати для видання фольклорних збірок та хрестоматій з українського фольклору; підготовка бази для написання студентських та аспірантських робіт з питань фольклору регіону та фольклоризму творів російської літератури.

5. Індивідуальні завдання

1. Ознайомлення з методикою збирання та систематизації фольклорного матеріалу.
2. Ознайомлення з місцем проведення практики; робота над історичною довідкою.
3. Проведення польових записів.
4. Оформлення щоденника польових записів.

6. Методи контролю

1. Перевірка щоденника польових досліджень та додатків.
2. Співбесіда із керівником практики.

7. Критерії оцінювання фольклорної практики

Оцінювання результатів фольклорної практики здійснюється на підставі комплексу критеріїв.

Критерії підсумкової оцінки діяльності студентів у процесі практики (оцінку виставляє керівник практики):

1. Уміння спілкуватися з людьми та отримувати необхідну інформацію (фольклорні тексти).
2. Володіння теоретичними знаннями, необхідними для виявлення і фіксації фольклорних творів, диференціації народної та авторської творчості.
3. Наявність записів від 15 і більше знавців фольклору.
4. Грамотне оформлення фольклорних записів, наявність всієї необхідної супровідної інформації.
5. Уміння систематизувати і класифікувати фольклорний матеріал.
6. Наявність історичної довідки та інформації про носіїв фольклору.
7. Уміти робити аргументовані висновки.
8. Своєчасне проходження практики і складання звіту.
9. Відповіді на питання заліку.

Загальним підсумком фольклорної практики повинно стати закріплення теоретичних знань з фольклористики, розвиток комунікативних здібностей, формування навичок практичної фольклористичної роботи, розширення знань про народну культуру, зокрема словесну, і способи її функціонування, накопичення практичного знання для подальшої педагогічної діяльності, розвиток навичок використання комп'ютерної техніки та інноваційних технологій у навчальному процесі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

Виходячи з розглянутих критеріїв, виставляються такі оцінки:

«Відмінно» А (90 – 100 балів) виставляється, якщо студент відповідально ставиться до практики, продемонстрував відмінне засвоєння теоретичного матеріалу, виявив розвинені навички спілкування з людьми різного віку та вміння отримувати необхідну інформацію, отримав максимально можливу інформацію про історію та формування населення, зробив на належному науковому рівні необхідну кількість записів та правильно їх паспортизував, чітко й логічно відтворив результати практики у відповідній документації, зробив висновки, що повністю відповідають зібраному матеріалу, дав чіткі відповіді на питання заліку, зробив повідомлення на звітній конференції.

«Добре» В / С (75 – 89 балів) передбачає також високий рівень володіння вміннями й навичками у проведенні опитування, заповненні документації, відповіді на запитання заліку. При цьому студент сумлінно ставився до проходження практики, але в її процесі виникали певні труднощі у спілкуванні, налагодженні контакту з інформаторами, неточність у визначенні жанрів або у відповідях на питання заліку.

«Задовільно» D/E (60 – 74 бали) передбачає наявність лише основних умінь у проведенні опитування та записів фольклорного матеріалу, неповна паспортизація текстів. Студент дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу під час відповіді на питання заліку. Практикант недостатньо відповідально ставиться до оформлення звітної документації.

«Незадовільно» FX (35 – 59 балів) отримує студент, який не володіє знаннями, вміннями й навичками, необхідними для проведення фольклористичної роботи, не виконує завдання, безвідповідально ставиться до проходження фольклорної практики та оформлення звітної документації, не з'являється на залікову співбесіду або не може відповісти на питання заліку.

Незадовільно» F (0 – 34 бали) отримує студент, який без поважних причин не пройшов обов'язкову навчальну практику

8. Рекомендована література

1. Балашов Д.М. Как собирать фольклор (руководство по сбору произведений устного народного творчества). Москва : Высшая школа, 1971. 140 с.
2. Василенко В.А. Учебная практика по фольклору студентов филологических факультетов педагогических институтов: организационно-методическое руководство. Алма-Ата, 1979. 76 с.
3. Круглов Ю.Г. Фольклорная практика: пособие для студентов и преподавателей. Москва : Изд – во МГУ, 1979. 179 с.
4. Круглов Ю.Г. Фольклорная практика: учеб. пособие для студентов. Изд. 2-е. Москва : Просвещение, 1986. 76 с.
5. Методические указания по собиранию русского фольклора. Москва : Флинта, 1994. 92 с.
6. Померанцева Э.В. Собирайте фольклор. *О русском фольклоре*. Москва : Просвещение, 1977. С. 23 – 65.
7. Савушкина Н.И. О собирании фольклора. Москва : Просвещение, 1979. 162 с.
8. Селиванов Ф.М. Студенческая фольклорная практика: учебно-метод. пособие. Москва : Изд-во МГУ, 1982. 210 с.
9. Фольклорная практика : методические указания / сост. К.Э. Шумов. Пермь, 1998. 78 с.